

Täysistunto

Perjantai 8.4.2022 klo 13.59—14.42

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Kuntien takauskeskuksesta annetun lain 1 ja 1 a §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 3/2022 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 8/2022 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Matti Vanhanen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Käsittelyn pohjana on hallintovaliokunnan mietintö HaVM 8/2022 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä.

Yleiskeskustelu, edustaja Kiviranta.

Keskustelu

14.01 Esko Kiviranta kesk: Arvoisa puhemies! Tämä lakiehdotus on tarpeellinen, ja sen on myös hallintovaliokunta mietinnössään yksimielisesti todennut. On tärkeää, että Kuntarahoitusta Oy:n Kuntien takauskeskuksen takaamana myöntämä rahoitus ulotetaan myös hyvinvointialueiden toimintaan. On epätodennäköistä, että hyvinvointialue joutuisi sellaisiin maksuvaikeuksiin, että takausvastuu ajankohtaistuisi. Tätä todennäköisyyttä pienentää sekin, että valtio vastaa hyvinvointialueiden rahoituksesta.

On myös lohdullista havaita, että esillä oleva takaustoiminta pystytään hoitamaan ilman maakuntaveroa, toisin kuin minulle yritettiin parlamentaarisen maakuntaverokomitean työn aikana selittää.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Hoskonen.

14.02 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Aivan kuten edustaja Kiviranta hyvin totesi, tämä Kuntien takauskeskuksen antama takaus on tällekin asialle äärimmäisen tärkeä, koska se takaa sen, että rahoitusta saa, ja sitten nimenomaan sen, että se rahoituksen korko on aina asiallinen.

Mutta tämä on samalla myös Suomen eduskunnalle velvoite, että me pidämme huolen pitkässä juoksussa siitä, että Suomen kansantalous voi hyvin ja kansantalouden kasvu on kohtuullinen ja velkaantuminen saadaan kuriin, koska vaikka Kuntien takauskeskus kuinka takaa, niin sitten jos lähdetään menemään taloudessa hyvin jyrkkää alamäkeä, se johtaa korkojen nousuun. Siltä me emme voi välttyä, mutta itse tämä Kuntien takauskeskuksen takaus näille hankkeille on äärimmäisen tärkeä.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Zyskowicz.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 39/2022 vp

14.02 Ben Zyskowicz kok: Arvoisa herra puhemies! Käytän nyt lyhyen puheenvuoron, joka on ironiaa ja jossa on vähän populismiakin, niin että jopa itseä vähän hävettää.

Kun on kyse hyvinvointialueista ja niiden rahoituksesta, en malta olla tässä yhteydessä toteamatta, että hyvinhän toiminta näkyy lähteneen käyntiin. Fokuksessa näkyy olleen ennen kaikkea maakunnallinen puoluetuki, ja sen jälkeen on riideltä luottamushenkilöiden kokouspalkkioista. Edelleen on riideltä luottamushenkilöiden mahdollisista vuosipalkkioista, ja huomio on nyt sitten sen jälkeen keskittynyt hyvinvointialueiden johtajien palkkaukseen ja palkkauksen tasoon. Jotenkin toivoisi, että noissa hyvinvointialueilla olevissa luottamushenkilöelimityksissä pikkuhiljaa huomio keskittyisi myös siihen, miten saadaan alueen eli maakunnan asukkaille parempia sote-palveluita.

Jos puhun ilman ironiaa, niin sehän on käynyt selväksi, että rahaa on liian vähän. Kaikki ne hyvät puheet ja lupaukset, joita aluevaaleissa kaikkien puolueiden edustajat vaalikeskusteluissa esittivät, tarvitsisivat toteutuakseen paljon enemmän varoja näiden hyvinvointialueiden käyttöön. Siellä tullaan näkemään erittäin hankalia tilanteita, kun valitut hyvinvointialueiden valtuutetut, nämä luottamushenkilöt — jotka ovat tietysti lähteneet parantamaan omien alueidensa, maakuntiensa, kansalaisten sosiaali- ja terveystaloudellisia palveluita — huomaavat, että rahat eivät millään riitä palvelujen parantamiseen, hyvä jos riittävät siihen, että palvelujen taso voidaan nykyisellään ylläpitää. Silloin näiltä valtuutetuilta ja hallituksen jäseniltä ja tietysti myös johtavilta virkamiehiltä vaaditaan todellakin ennakkoluulottomuutta ja rohkeutta, että uskalletaan uudistaa palvelujen tuottamisjärjestelmiä siten, että rahat paremmin riittävät.

Aivan lopuksi, herra puhemies, totean, että ainakin Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueella näyttää olevan huomattavia vaikeuksia päästä aloittamaan 1.1.2023, kuten on säädetty, eli tältä osin aikataulu näyttää olevan kovin kireä.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Heinonen.

14.06 Timo Heinonen kok: Arvoisa herra puhemies! Hyvinvointialueiden rahoitus on erittäin keskeinen kysymys tämän vuoden aikana mutta ennen muuta ensi vuoden alusta, kun hyvinvointialueiden pitäisi käynnistyä. On täysin selvää, että tämä rahoitusvaje on merkittävä: palkkaharmonisaatioon ei ole varattu varoja, ja yleinen rahoituskin näyttää olevan riittämätöntä, niin kuin edellä edustaja Zyskowicz sitä kuvasi. Rahoitus ei tule riittämään, ja monet näistä maakunnista tai hyvinvointialueista tulevat kyllä ajautumaan erittäin isoihin ongelmiin rahoituksen riittämättömyyden takia.

Keskustan edustaja Hoskonen piti hyvän puheenvuoron tuossa edellä. Hän puhui hyvästä ja vastuullisesta taloudenpidosta. Keskusta kaipaisi kyllä nyt enemmän hoskosia. Miljardit vielä lasketaan, mutta näyttää, että satoja miljoonia ei enää tämä nykyinen hallitus edes laske, sillä juuri kun kehyspäättös oli tehty, niin seuraavana päivänä kerrottiin, että sinä aamuna meni vielä 700 miljoonaa vähän kuin taskurahana, eikä kukaan oikeastaan näyttänyt tietävän, mistä se raha tuli. No, sen me tiedämme, että velkarahaa kaikki sekini.

Todella toivon vastuullista taloudenpitoa ja ymmärrystä siitä, että ei velkaa loputtomiin voi ottaa oikealla kädellä ja jakaa vasemmalla kädellä. Pitäisi löytää myös niitä toimenpiteitä, joilla tähän maahan saataisiin lisää kasvua, lisää työllisyyttä ja lisää verotuloja. Tämä loputon velaksi eläminen kyllä tulee lopulta koitumaan kaikkien kohtaloksi. Monissa puheenvuoroissa on esillä ollut viime päivinä se, mitä tarkoittaa, kun valtionvelkojen korot lähtevät nousuun, ja jo yksin tämä hallitus on tehnyt niin isoja velkaantumisen lisäyksiä,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 39/2022 vp

että yhdenkin prosenttiyksikön nousu valtionlainojen koroissa tarkoittaa itse asiassa erittäin suurta menoerää. Puhutaan miljardeista, kun nuo lainojen korot lähtevät nousemaan.

Mutta toivotaan, että edustaja Hoskonen saa lisää vastuullista seuraa keskustan riveistä.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Reijonen.

14.08 Minna Reijonen ps: Arvoisa herra puhemies! Nyt on kysymys sote-uudistuksesta ja rahoituksesta ja siitä, mitä tulevaisuudessa hyvinvointialueilla tulee olemaan. Liian kii-reellä tehty sote-uudistus on näyttänyt kyllä sen, että sinne lainsäädäntöön jäi paljon puut-teita ja myös rahaa on oikeastaan liian vähän käytettäväksi. Aluevaltuustot on valittu, ja ne aloittavat työnsä, ja tämä oli tosi iso, suuri hallinnollinen uudistus, mikä tehtiin.

Jos miettii, että kunnat muuttuvat aika paljon ja keskusteluun ovat nousseet rahoitusasia ja maakuntaverot, niin tämä maakuntaverot on kyllä semmoinen asia, mitä ei pitäisi ottaa käyttöön, koska on selvää, että jos uusi vero otetaan käyttöön, niin se luo lisää maksuja ja ihmiset joutuvat kuitenkin maksamaan enemmän ja enemmän, käytännössä joutuvat mak-samaan enemmän, kaikenlaisista asioista. Ehdottomasti maakuntaveron suunnittelu tulisi lopettaa. On tärkeää, että ihmiset saavat hyvinvointialueilla kunnolla hoitoa ja rahoitus riit-tää sinne. Siinä on aika monta asiaa vielä kesken. Varmasti työtä tässä vielä riittää, jotta tämä asia rupeaa toimimaan.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Meri.

14.10 Leena Meri ps: Kiitos, arvoisa puhemies! Kun kävimme aluevaalit ja puheenjohta-japaneelleja, niin haluaisin muistuttaa, että perussuomalaisen puheenjohtaja oli ainoa, joka uskalsi ottaa tämän rahoitusongelman esille. Hän toi esille, että rahat eivät tule riittämään. Siellä valtuutetut keskittyvät omiin palkkioihinsa ja puolueveroihin.

Kokoomuksen edustajille sanoisin, että te ette olleet mukana tässä. Te nyt täällä kerrot-te, kuinka vastuullisia te olette, mutta ettepä te tuota tuoneet esille vahvasti. Meille sanot-tiin: ”Te olette niin ankeita, puhukaa mukavista asioista.” Me halusimme kertoa etukäteen sen, mihin johtaa se, jos rahoja ei käytetä oikein.

Yksi tai oikeastaan kaksikin esimerkkiä:

Täällä on nyt kokoomuksen edustajia. Kun kokoomus toivoi, että saadaan vastuullista seuraa, niin minäpä toivon, että esimerkiksi Keski-Uudellamaalla kokoomus olisi ollut vastuullinen, samoin sosiaalidemokraatit. Siellä päätettiin nyt tulevien valtuutettujen ja hallituksen jäsenten palkkioista ja niin sanotusta demokratia rahasta. No, kukapa muu siel-lä oli eri mieltä näistä kuin perussuomalaiset? Te ette olleet mukana. Ette saaneet teidän jä-seniänne, kokoomuslaisia tai sosiaalidemokraatteja, näkemään sitä, että ne rahat pitäisi nyt laittaa hoidon parantamiseen.

Siellä esimerkiksi kokoomuksella on Keski-Uudenmaan hyvinvointialueen hallituksen puheenjohtaja. Kuukausipalkkio on noin 6 600 euroa — 6 600. Entiset vuosipalkkiot — ei-vät ne edes niin paljon olleet — muuttuivatkin nyt kuukausipalkkioiksi. Siellä silmät kii-lussa — olette siinä oikeassa, kokoomus — on todella käytetty aika siihen, miten jatkossa itse saisi palkkioita kokouksista ja mitä kaikenlaisia lautakuntia voisi perustaa, jotta sinne saadaan ystäville puheenjohtajuuksia. Nyt toivoisin, että te puolueena elätte niin kuin te täällä saarnaatte ja kerrotte täällä suuressa salissa, miten teidän puolueenne sitä tai tätä, koska te ette siellä ruohonjuuritasolla huolehdi siitä, että ne niukat rahat keskitettäisiin pal-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 39/2022 vp

veluiden parantamiseen, vaan aika käytetään nimenomaan oman hillotolpan varmistamiseen.

Pahin esimerkki taitaa olla Varsinais-Suomesta päin. Siellä meidän perussuomalaisten valtuutetut kertoivat, että heitä oli kiristetty sillä, että mikäli he eivät hyväksy tätä ”demokratia rahaa” eli uutta puoluetukea, niin heiltä viedään vaaleilla valittuja paikkoja, kun tietty määrä tulee paikkoja vaaleissa. Ajatelkaa, minkälaista touhua — ja tällainen laki on tehty. Että älkääpä nyt viitsikö, kokoomus, täällä hurskastella, kun kunnallisella ja paikallistasolla teitä kiinnostavat enemmän omat palkkiot.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kiljunen, Kimmo.

14.13 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Tässä on keskusteltu hyvinvointialueiden rahoituksesta, ja edustaja Zyskowicz käytti puheenvuoron, jossa hän pohdiskeli vähän ironiseen sävyyn, että huomio on kiinnittynyt näihin palkkioihin, [Leena Meri: No niinhän se onkin!] luottamusmiestehtäviin liittyviin palkkioihin ja johdon palkkioihin ja niin edelleen, pitäisi keskittyä tähän varsinaiseen asiaan.

Ensinnäkin, kun edustaja Zyskowicz totesi, miksi me emme puhu siitä varsinaisesta asiasta, täytyy todeta tähän saman tien, että nämä palkkiot ovat niin sanotusti mediaseksikkäämpiä asioita ja sen takia ne ovat niin vahvasti esillä.

Kun edustaja Meri täällä totesi edustaja Zyskowiczille kritiikkiä siitä, että kokoomus täällä hurskastelee sillä, mitä aluetasolla tehdään, niin voin nyt kertoa teille, edustaja Meri, siitä, millä tavalla perussuomalaiset toimivat Vantaan—Keravan hyvinvointialueella. Siellä oli ehdotus siitä, että näitä luottamusmiespalkkioita, luottamushenkilöpalkkioita, laskettaisiin, ja perussuomalaiset äänestivät sitä vastaan. Siinä suhteessa, kun täällä on nyt kovin vahvaa hurskastelua siitä, kuka tekee mitään milläkin alueella, kannattaa katsoa ensin sinne omaan peiliin ja sitten reagoida muiden kuviin. [Leena Meren välihuuto]

Mutta, edustaja Zyskowicz, haluaisin mennä tähän varsinaiseen asiaan, koska te kiinnittitte vakavaan asiaan, tähän itse asiaan, huomiota eli siihen, kuinka nämä hyvinvointialueet todella rahoitetaan sen substanssityön osalta. Siihenhän te halusitte kiinnittää huomiota ja totesitte vain, että rahahan tulee siitä isosta myllystä, mikä on velkaantumista, ja niin edelleen. Haluaisin tästä ensin yleisellä tasolla sanoa: Tässä on käyty nyt keskustelua myöskin puolustusmenojen kasvattamisesta, johon me kaikki olemme yhtyneet tässä kriittisessä tilanteessa. Minun täytyy kertoa teille, että nämä hyvinvointialueiden rahat tulevat ihan sieltä samasta paikasta kuin millä muun muassa näitä puolustusmenoja tässä nyt juuri kasvatetaan. Eli siinä suhteessa täytyy nähdä tämä koko valtiontalouden kokonaisuus, tässä tapauksessa myöskin tämä hyvinvointialueiden tehtäväkenttä, missä siinä ollaan. Puhutaan ihmisten perushyvinvoinnista, ennen kaikkea terveydenhuollosta, ja se on niin kriittinen asia, että meidän täytyy kaikilla tasoilla siitä huolehtia. Kun tästä puhutaan, niin kannattaa katsoa ensinnäkin sitä seikkaa, että Suomen velkaantumisaste Euroopan unionin tasolla on yksi alhaisimpia, bruttovelka-aste on yksi alhaisimpia. Ja mitä tämä hallitus on saanut aikaiseksi? Vuosina 2019—2021 kestävyysvaje on laskenut neljästä prosentista kahteen ja puoleen prosenttiin, ja viime vuonna velkaantumisaste laski neljällä prosentilla. Selkeästi tämä hallitus on hyvin määrätietoisesti onnistunut sekä finanssipolitiikassa että yleisemmässäkin talouspolitiikassaan ja selvinnyt hienosti koronasta huolimatta — koronasta huolimatta. Suomi on koronan seurauksena kaikkien unionimaiden joukossa kolmanneksi vähiten velkaantunut. Eli tämä hallitus on hyvin vastuullisesti hoitanut näitä tehtä-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 39/2022 vp

viä, ja kieltämättä me tarvitsemme lisäresursseja näihin hyvinvointipalveluihin. Nyt parhaillaan me muun muassa puhumme hoitajista ja sairaanhoitajien palkkauksesta, joka on iso kysymys, ja tämä asia täytyy pystyä ratkaisemaan oikeudenmukaisesti.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Juvonen.

14.16 Arja Juvonen ps: Arvoisa herra puhemies! Tämän esityksen mukaan Kuntarahoituss Oy voi jatkossa myöntää rahoitusta myös hyvinvointialueille ja hyvinvointiyhtymille, niiden omistamille tai määräämisvallassa oleville yhteisöille sekä hyvinvointialueiden liikelaitoksille. Varsinaisen päätöksen Kuntien takauskeskuksen takaaman varainhankinnan ja Kuntarahoituss Oy:n myöntämän rahoituksen ulottamisesta hyvinvointialueiden toimintaan tekisivät takauskeskus ja Kuntarahoituss Oy. Todellakin me puhumme rahasta.

Sote-uudistus koskettaa Suomessa liki 200 000:ta työntekijää, joista yli 90 prosenttia on naisia. Työnantaja muuttuu sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen viranhaltijoilta ja työntekijöiltä, ja Länsi-Uudellamaalla, josta itse tulen ja jossa olen aluevaltuutettuna, tämä luku on 8 906. Vain Helsingin kaupungin ja HUS-yhtymän henkilöstö jatkaa nykyisten työnantajien palveluksessa.

Sote-työntekijöihin liittyvä palkkaharmonisointi, josta täällä eduskunnassa on myös puhuttu, tarkoittaa sitä, että työntekijöiden siirtyessä kunnan palveluksesta hyvinvointialueen palvelukseen palkat on yhdenmukaistettava. Se siis tarkoittaa sitä, että työnantajan on maksettava saman vaatavuustason töistä samaa palkkaa. Tämä palkkojen harmonisointi on kyllä niin meillä eduskunnassa kuin myös siellä alueilla kuuma peruna. Se on hankala kysymys, koska me emme tiedä, milloin palkkaharmonisointi tulee tapahtumaan ja mikä sen lopullinen hinta on.

Kunta- ja hyvinvointialuetyönantajat KT arvioi, että palkkojen harmonisointi hyvinvointialueuudistuksessa kasvattaa työvoimakustannuksia noin 680 miljoonaa euroa. Tämä arvio perustuu Tilastokeskuksen vuoden 2020 tietoihin palkoista ja työvoimakustannuksista. On erittäin tärkeää työntekijän ja työnantajan näkökulmasta, että palkkaharmonisointi ratkaistaan pian ja kerrotaan, miten se tulee toteutumaan.

Palkkaharmonisointiin liittyvien henkilöstömenojen kasvua ja sitä, että kustannusten mittaluokkaa ei ole tässä sote-uudistuksessa kyetty täsmentämään, pidän suurena ongelmana. Summia vedetään myös täysin hatusta. Arviot ovat olleet 75—700 miljoonaa, mutta asiantuntijoiden mielestä tuo summa saattaa jopa ylittyä. Myös eduskunnan tarkastusvaliokunta nosti edellisellä eduskuntakaudella valinnanvapauslaista puhuttaessa — mitä myöhemmin ei sitten tullut — esille, että on ongelmallista, että palkkaharmonisointiin liittyvien henkilöstömenojen kasvua ja kustannusten mittaluokkaa ei ole kyetty täsmentämään.

Sote- ja pelastushenkilöstö ei voi olla säästötoimi. Meidän on kuitenkin varauduttava siihen, että sieltä saatetaan tulla tekemään säästöjä, ja ne tapahtuvat teknologian ja digitalisaation kautta. Jos rahaa ei ole palkata henkilöstöä, niin henkilöistä säästetään. Martti Hetemäen, joka toimi valtiovarainministeriön kansliapäällikkönä, taannoisessa muistiossa ideaksi nostettiin muun muassa virtuaaliset kotihoitajat, jotka kävisivät vanhusten luona. Sillä arvioitiin säästettävän 20:stä 40:een hoitajan fyysistä asiakaskäyntiä vuorokaudessa.

Palkkaharmonisointi on hyvä asia, sillä sillä on merkitystä hoitohenkilöstön palkkakehitykseen. Sen takia sitä tulee kannustaa tapahtuvaksi pian, kuin myös sitä, että kuulemme, miten henkilöstömitoitus tulee toteutumaan hyvinvointialueilla. Perussuomalaiset ovat kantaneet rahoituksesta huolta koko sote-uudistuksen käsittelyn ajan eduskunnassa kuin

Pöytäkirjan asiakohta PTK 39/2022 vp

myös vaalien alla, ja on totta, kuten edustaja Meri tuossa totesi, että rahoituskeskusteluihin, jotka perussuomalaiset avasivat, ei juurikaan otettu kantaa vaan niille jopa naureskeltiin. [Leena Meri: Kyllä!]

Tyhjän saa pyytämättäkin. Nyt katsotaan kukkaroon. Ja todellakin — kuten totesitte, edustaja Zyskowicz — Länsi-Uusimaa on ongelmissa, koska voi olla, että ensi vuoden alusta emme kykene aloittamaan hyvinvointialueella toimintaamme. [Leena Meri: Oho, palkkiot taitavat olla kuitenkin kunnossa!]

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Guzenina.

14.21 Maria Guzenina sd: Arvoisa puhemies! Vaikka ei pidä provosoitua, niin vastaan nyt kuitenkin edustaja Zyskowiczin puheenvuoron johdosta.

Viime vaalikaudella kokoomus halusi siirtää veronmaksajien rahat yksityisten terveysjättien taskuihin. Se törmäsi onneksi perustuslakiin. Tämä kokoomuksen suunnalta kuuluva kova kritiikki koko tämän vaalikauden ajan... Ymmärrän toki, että kun teillä se törmäsi perustuslakiin ja tässä nyt läpi menneessä sote-uudistuksessa ei perustuslaillisia ongelmia ollut, niin ehkä se vähän kismittää. Mutta toivoisin kovasti, että nyt, kun tämä uudistus menee eteenpäin, tätä tärkeää uudistusta vietäisiin yhdessä siihen suuntaan, että se palvelee parhaalla mahdollisella tavalla täällä Suomessa apua tarvitsevia ihmisiä. Siitähän tässä uudistuksessa on kysymys.

Tässä Marinin hallituksen valmistelemassa sote-uudistuksessa ei siis perustuslaillisia ongelmia ole, ja tähän ei sisälly myöskään kokoomuksen viime kaudella soteen sisään leipoma kolmen miljardin euron kustannusleikkuri. Pohdin vain, että jos se olisi mennyt läpi, niin missä jamassa meidän sote-sektori olisi tällä hetkellä sen kolmen miljardin euron kustannusleikkurin kanssa. Nyt olemme jo nähneet, kun alueet valmistautuvat esimerkiksi ict-kustannuksiin, että omalle Länsi-Uusimaan alueelleni on tullut lisää rahaa. Marinin hallitus on luvannut rahoitusta myöskin kaikkiin muihin sellaisiin kohteisiin, joita tarvitaan tämän uudistuksen onnistumiseksi.

Minä en maalailisi mörköjä seinille vaan peräänkuulutan tässä yhteistyötä ja sitä, että rakennamme yhdessä tätä tärkeää uudistusta, jota niin pitkään on odotettu, ja löydämme ratkaisut niihinkin ongelmiin, jotka varmasti tulevat meillä edessä monessakin olemaan, löydämme niihinkin ratkaisut yhdessä. Nyt ei ole riitelyn aika, vaan nyt rakennetaan seuraavalle sadalle vuodelle Suomeen sellaista hyvää sote-järjestelmää, joka kestää inhimilliset näkökulmasta, potilaiden, apua tarvitsevien näkökulmasta, sen systeemin sisällä työskentelevien näkökulmasta ja koko Suomen kestävyysnäkökulmasta. Ja minä uskon, että tämä nyt valittu sote-malli on paras mahdollinen, ja sillä mennään eteenpäin.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Ranne.

14.24 Lulu Ranne ps: Arvoisa puhemies! Uskolla ja toivolla ei tässä sote-uudistuksessa ja sen toimeenpanossa nyt kyllä kovin pitkälle pötkitä. Nyt on kyse siitä, kuinka me jatkossa käytämme ne 80 miljardia, meidän valtion budjetin. On aivan selvää, että me ollaan kaikki yhtä mieltä siitä, että puolustusmenoihin täytyy satsata. Ne miljardit ovat kullannarvoisia, ja kaikki me tuemme niiden käyttämistä sinne, mutta jotta meillä olisi jatkossa varaa huolehtia asukkaiden hyvinvoinnista, huolehtia turvallisuudesta, niin täytyy aina miettiä, millä tavalla meidän valtion yhteiset verorahat käytetään.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 39/2022 vp

Sote-uudistus oli, kuten täällä on jo perussuomalaisten toimesta kerrottukin, sellainen uudistus, joka ei kulje kohti sitä tavoitetta. Oli tarkoitus, että sen avulla parannetaan kansanterveyttä ja kohennetaan kansantaloutta, mutta nyt uhkaa kyllä käydä päinvastoin. Se tulee lisäämään paitsi henkilöstökuluja myös ict-kuluja. Se tulee rakentamaan uusia koneistoja, uusia organisaatioita, jotka eivät tuota sitä hyvää asukkaille, kansalaisille. Me kaikki toivomme, että asiat olisivat toisin, mutta nyt uhkaa käydä niin, että koska rahat eivät riitä, hyvinvointialueilla lähdetään toimimaan niin kuin kuntaliitoksissa: lähdetään leikkaamaan reunamien palveluja, lähdetään kiristämään ruohonjuuritason palvelua.

Tämä kaikki pitää estää, ja se tarkoittaisi sitä, aivan kuten perussuomalaiset ovat koko ajan sanoneet, että julkiset menot täytyy pistää tärkeysjärjestykseen. Hallituksen täytyisi nyt myöntää, että tämä sama meno, joka nyt näyttää jatkuvan — velkaantuminen 7 miljardia vuosittain — ei ole se tie, jolla voidaan turvata hyvinvointipalvelut.

Tämä hillotolppakeskustelu, joka täällä myöskin on tullut esiin, pitää valitettavasti paikkansa niin virkamieskoneistossa kuin luottamustehtävissä. Eli molemmilla tahoilla turvataan ensin se koneisto — ei suinkaan niin, että ensin katsottaisiin ruohonjuuritasolla, miten siellä palveluja ensisijaisesti asiakkaille tarjoavat voivat toimia: miten hoitajat voivat toimia, miten lääkäreillä on parhaat olosuhteet tehdä sitä työtä, mihin heidät on koulutettu, ja miten päästään siihen, että kansanterveyttä tosiasiaassa parannetaan?

Toivottavasti seuraava hallitus vuoden päästä on realistisempi raha-asioitten osalta kuin tämä istuva. Toivo elää siinä, vaikka toivossa onkin ainakin tässä tilanteessa aika paha elää. — Kiitoksia.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Zyskowicz.

14.27 Ben Zyskowicz kok: Kiitos, herra puhemies! Olen edustaja Guzeninan kanssa siitä samaa mieltä, että kun tämä uudistus on eduskunnassa päätetty ja sitä valtakunnassa toteutetaan, niin nyt pitää tästä uudistuksesta tehdä mahdollisimman hyvä. Se vaatii yhteistyötä puolueiden välillä. Kokoomus pyrkii siihen, vaikka emme tätä järjestelmää kannattaneetkaan, että kun tähän on päädytty, niin tästä järjestelmästä tehdään mahdollisimman hyvä, ja niitä valuvikoja, mitä matkan varrella huomataan — nyt jo tiedetään joitakin — pyritään tietysti sitten tulevana vuosina korjaamaan.

Sen sijaan edustaja Guzeninan kanssa on oltava eri mieltä näistä perustuslaillisista näkökohdista. Ensinnäkään ei ole totta, että tässä mallissa ei ollut mitään perustuslaillisia ongelmia. Eduskunnan perustuslakivaliokunnan yksimielisen lausunnon mukaan tässä hallituksen sote-uudistuskokonaisuudessa oli kolme perustuslainvastaisuutta. No, mistäpä lakiesityksestä niitä ei nykyään löydettäisi.

Mutta mitä tulee viime vaalikauden perustuslakikäsittelyyn, josta edustaja Guzenina puhui, niin tuo vaihe ei valitettavasti ole lainkaan niitä kunniakkaimpia eduskunnan perustuslakivaliokunnan historiassa. Nimittäin perustuslakivaliokunnan lausunnoissa oli yhteensä kymmeniä — kymmeniä — perustuslainvastaisuuksia. Yhdessä uudistuskokonaisuudessa oli kymmeniä perustuslainvastaisuuksia. Miten tämä on mahdollista? Olivatko uudistusta valmistelleet virkamiehet menettäneet järkensä? Entä Tuomas Pöysti, tuleva oikeuskansleri, hallinto-oikeuden dosentti, oikeustieteen tohtori, joka johti valmistelua, oliko hän menettänyt kaiken oikeudellisen ajattelunsa? Ei, tästä ei ollut kyse. Kyse oli siitä, että perustuslakivaliokunnan käyttämät asiantuntijat oman arvomaailmansa pohjalta vastustivat vimmatusti tätä uudistusta ja löysivät — sananmukaisesti löysivät — sitten näitä kymme-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 39/2022 vp

niä perustuslainvastaisuuksia. Esimerkkinä mainitsen tämän aikataulun. Kun viime vaalikauden sotessa aikataulu oli liian kireä, niin perustuslakivaliokunta totesi, että se on vastoin perustuslakia: vastoin 19 §:ää eli palveluita, vastoin 6 §:ää eli yhdenvertaisuutta ja vastoin 22 §:ää eli julkisen vallan velvollisuutta turvata perusoikeudet. Kun tämän eduskunnan perustuslakivaliokunta totesi, että aikataulu on liian kireä, se pyysi, tai kehotti, sosiaali- ja terveysvaliokuntaa kiinnittämään tähän huomiota. No, valiokunta ei kiinnittänyt, mutta siinä ei nähty mitään perustuslain vastaista. Sama asia, eri vaalikausi, asiantuntijoiden erilainen suhtautuminen asiaan — ja kas kummaa, se, mikä vielä pari vuotta sitten oli perustuslain vastaista, ei enää tällä vaalikaudella ollutkaan perustuslain vastaista.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Juvonen.

14.30 Arja Juvonen ps: Kiitos, arvoisa puhemies! Nämä ict-muutostyöt ovat ne, jotka vievät paljon rahaa. Länsi-Uudeltamaalta on puuttunut kymmeniä miljoonia, ja on todellakin vaarana se, että hyvinvointialueet eivät voi aloittaa vuoden alusta toimintaansa.

Edustaja Guzenina, totesitte tuossa, että hallitus on tämän rahoitusvajeen huomionut — mutta sieltä puuttuu kymmeniä miljoonia ja totuus on kuitenkin se, että siellä kamppailaan ja pohditaan, että mitenkä me lähdetään toimimaan. Ict ei ole ainoastaan kolme kirjainta, vaan se tarkoittaa potilastietoja ja se tarkoittaa potilasturvallisuutta — sitä, että ihmiset saavat oikeassa ajassa palvelun ja hoidon, lähetteet liikkuvat, laboratoriovastaukset liikkuvat, kuvantamistutkimustulokset liikkuvat — eli se on valtavan iso kokonaisuus, ja potilasturvallisuus on yksi tärkeimpiä asioita, mistä voidaan keskustella.

Kysyn nyt teiltä, hyvä edustaja Guzenina: Lupaatteko te nyt niin, että aivan varmasti hallitus antaa sen koko rahan, jotta toiminta pystytään käynnistämään, että sieltä ei tule ainoastaan vain pipanoita vaan kunnolla, kymmeniä miljoonia, että me saadaan käynnistettyä tämä toiminta, koska rahasta on todellakin pulaa? Kun me ollaan rakennettu tällainen hallinto, niin kyllä se pitää sitten saattaa myös voimaan. Olen samaa mieltä, että me tarvitsemme hyvät palvelut, toimivat ratkaisut, ja ilman rahaa ei niitä synny. Lupaatteko, että rahaa tulee?

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Guzenina.

14.31 Maria Guzenina sd: Arvoisa puhemies! Vielä palaan hetkeksi sinne viime vaalikaudelle, kun edustaja Zyskowiezkin sitä muisteli. Muistelen, että silloin edustaja Zyskowiez useaan otteeseen pohti ihan julkisuudessaakin sitä, onko tämä nykyinen järjestelmämme perustuslain vastainen, kun katsotaan, saavatko ihmiset yhdenvertaisesti palveluja. Tämä yhdenvertaisuus esimerkiksi on yksi näistä määreistä, joiden täytyy toteutua.

Se oli minun mielestäni hyvinkin mielenkiintoinen kysymys, ja tästä nyt aasinsiltaa rakennan tähän tällä hetkellä käytävään työmarkkinatilanteeseen ja siihen, kun hoitajat toivovat itselleen palkankorotusta ja parempia työehtoja, parempaa johtamista — siellä on paljon sellaisia asioita, joita pitäisi korjata. No, tämä palkkakysymys ei tietenkään kuulu tähän saliin, mutta kysyn edustaja Zyskowiezilta ja kysyn edustaja Juvoselta: siinä vaiheessa, jos siellä neuvottelupöydässä syntyy sopu ja esimerkiksi saataisiin aikaan sellainen palkkaohjelma, joka kylläkin lisää sitten julkisen sektorin kustannuksia, oletteko te valmiita siihen?

Pöytäkirjan asiakohta PTK 39/2022 vp

Ja edustaja Juvonen, kun kysyitte minulta, lupaanko minä, että niihin ict-kustannuksiin Länsi-Uudellamaalla tulee täysimääräisesti se raha annettua, niin me olimme teidän kansanne samassa kokouksessa viimeksi, kun käytiin näitä läpi, ja muistatte ehkä, että meille kerrottiin, että tämän vuoden osalta kaikkia rahoja ei pystytä käyttämään vaan niistä osa jää sitten tulevalle vuodelle. Eli en pysty lupaamaan tietenkään mitään, mutta tämän todellisuuden teille kuitenkin nyt kerron.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Zyskowicz.

14.33 Ben Zyskowicz kok: Kiitos, arvoisa puhemies! Ehkä on kohteliasta edustaja Guzeninalle vastata suoraan kysymykseen, joka liittyi nykyisen terveydenhuoltojärjestelmämme yhdenvertaisuuteen. Se, mitä viime vaalikaudella usein totesin sekä julkisuudessa että perustuslakivaliokunnassa, oli se, että meidän perusterveydenhuollon järjestelmäämme pidettiin yleisesti hyvin epäyhdenvertaisena, ja muun muassa OECD oli todennut, että pahin epäyhdenvertaisuusongelma meidän nykyisessä perusterveydenhuollon järjestelmässä on se, että työterveyshuollon piirissä olevat ihmiset saavat aivan eritasoisesti perusterveydenhuollon palveluita kuin ne kansalaiset, jotka eivät ole työterveyshuollon piirissä. Itse ajattelen, että tämä on edelleen totta, ja ajattelen, että se on totta myös tämän uudistuksen jälkeen — valitettavasti. Tämä OECD:n pahimmaksi yhdenvertaisuusongelmaksi meidän järjestelmässämme toteama asia oli tietysti sellainen, johon tämä sote-uudistus ei lainkaan puutu.

Mitä sitten tulee siihen, onko tämä nykyjärjestelmä yhdenvertaisuuden kannalta perustuslain vastainen, itse olen hyvin pidättyväinen julistamaan suoraan perustuslain vastaiseksi erilaisia asioita. Totta kai meidän nykyjärjestelmässämme on yhdenvertaisuusongelmia, mutta sanokaapa se sektori yhteiskunnassa, missä ei olisi yhdenvertaisuusongelmia. Tällä haluan tarkoittaa sitä, että jos yhdenvertaisuutta tulkittaisiin yleisesti niin tiukasti kuin tulkittiin ehdotettua sote-uudistusta viime vaalikauden perustuslakivaliokunnan lausunnoissa, niin voisi todeta, että koko suomalainen yhteiskunta on yhdenvertaisuuden vastainen perustuslain tarkoittamassa mielessä. No, sitä mieltä en tietystikään ole. Sen sijaan olen sitä mieltä, että viime vaalikaudella perustuslakivaliokunnan lausunnoissa olleet yhdenvertaisuustulkinnat olivat aivan liian kireitä, ja se näkyy jo tällä vaalikaudella siinä, että sama asia eli liian kireä aikataulu, joka viime vaalikaudella oli perustuslain vastainen ongelma, tällä vaalikaudella oli vain ongelma mutta se ei ollut perustuslain vastainen ongelma.

Toinen edustaja Guzeninan kysymys oli se, että jos syntyy sopu hoitoalan tai yleensä kunta-alan palkoista, joihin sitten sisältyy reiluja korotuksia ja mahdollisesti jopa tällainen palkkatasa-arvo-ohjelma, jolla korotetaan hoitohenkilöstön palkkoja vuosien saatossa, niin olemmeko valmiit etsimään sille rahoituksen. Tähänhän on pakko todeta, että tällainen meidän järjestelmämme on, eli sehän, mitä tuolla työmarkkinapöydissä sovitaan julkisen sektorin palkoista, tietysti maksetaan.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Guzenina.

14.36 Maria Guzenina sd: Arvoisa puhemies! Tähän voisi ihan näin perjantain kunniaksi todeta edustaja Zyskowiczille, että itse asiassahan meillä on tässä ihan sama suunta.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Juvonen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 39/2022 vp

14.37 **Arja Juvonen ps:** Kiitos, arvoisa puhemies! Minusta tuntuu siltä, että meillä on koko yhteiskunnassa sama suunta, kun me katsomme suomalaista terveydenhuoltohenkilöstöä ja sote-henkilöstöä, jotka ovat toimineet koronakriisin aikana äärettömän paineen alla, tehneet tunnollisesti työnsä ja tehtävänsä ja hoitaneet ihmisiä, niin koronaan sairastuneita kuin kaikkia muita. On tehty elinsiirtoja, on tehty sydänleikkauksia, on hoidettu syöpiä. Eli kyllä me toivomme, että henkilöstö saa palkan muodossa sen arvostuksen, minkä ansaitsee.

Ja on toki juurikin niin, että jos tällainen palkkaohjelma saadaan, mitä koko sydämeni pohjasta toivon, niin se tarkoittaa sitten myös priorisointia jostakin muusta. Me perussuomalaiset olemme kyllä esittäneet priorisointikohteita. Mielestäni esimerkiksi näin koronakriisin jälkeen kaikki resurssit tulisi laittaa terveydenhuollon kasvuun ja siihen, että ihmiset saadaan jaloilleen: mielenterveyspalveluihin ja myös terveydenhoitoon, hoitojonojen purkuun ja siihen, että työvoimaa on riittävästi. Ilmastotoimet, kehitysapu, maailman parantaminen — kaikki tämä saa odottaa. Toki Venäjän hyökkäys Ukrainaan on nyt eri asia, siitä en tässä puheessani mainitse, mutta kaikessa tässä muussa vedetään jonnekin punakynällä merkkiä, mistä säästetään, jotta me saadaan tämä yhteiskunta toimimaan, sillä jokainen tarvitsee terveydenhuoltoa joskus, ennemmin tai myöhemmin, me ja meidän läheisemme. Silloin se hoitajan käsi on se viimeinen käsi, mihin tartutaan, ja siihen pitää yhteiskunnassa varautua. — Kiitos.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 3/2022 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.